

**Жергілікті атқарушы органдар,
жұмыс берушілердің уәкілетті өкілдері
және аумақтық кәсіподақ бірлестіктері арасындағы
2024 – 2026 жылдарға арналған
ӨҢІРЛІК КЕЛІСІМ**

Ақтөбе қаласы, 2024 жыл

**Жергілікті атқарушы органдар, жұмыс берушілердің уәкілетті
өкілдері және аумақтық кәсіподақ бірлестіктері арасындағы
2024 – 2026 жылдарға арналған
ӨҢІРЛІК КЕЛІСІМ**

Бұдан әрі Тараптар деп аталатын өңірлік деңгейдегі әлеуметтік әріптестік тараптарының уәкілетті өкілдері және жеке түрде Тарап, Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес оның қатаң сақталуын мойындай отырып, паритеттік өкілдік қағидаттарын және Тараптардың теңдігін, әрбір Тараптың өзара құрмет пен қабылданған міндеттемелердің орындалуына жауапкершілігін және сындарлы өзара іс-қимылды қамтамасыз ете отырып, жергілікті атқарушы органдар, жұмыс берушілердің уәкілетті өкілдері және кәсіподақтардың аумақтық бірлестіктері арасында 2024-2026 жылдарға арналған Өңірлік келісімді жасады. *(әрі қарай Өңірлік келісім)*.

Өңірлік келісім Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасына сәйкес өңірде әлеуметтік әріптестікті және диалогты дамыту туралы ережелерді қамтиды; аймақтың бағдарламалық және стратегиялық құжаттарын қарау; жұмыспен қамтуды қамтамасыз етуге және жұмыссыздықты азайтуға бағытталған шаралар қабылдау; әлеуметтік-еңбек саласындағы даулардың, жанжалдардың және ереуілдердің алдын алу және болдырмау жөніндегі шаралар, оның ішінде еңбек дауларын шешуде жұмыс берушілер мен қызметкерлер өкілдеріне жәрдемдесу және ұжымдық еңбек дауларының алдын алу және шешу жөніндегі кеңестің қызметі, сондай-ақ ұжымдық еңбек дауларының алдын алу және шешу жөніндегі ережелер. оның орындалуын бақылау тәртібі; өз міндеттемелерін орындамаған жағдайда тараптардың жауапкершілігі; оған өзгерістер мен толықтырулар енгізу тәртібі.

1. ӘЛЕУМЕТТІК ӘРІПТЕСТІК ЖӘНЕ ДИАЛОГ

Өңірдегі әлеуметтік әріптестік пен диалогты дамыту жөніндегі өңірлік келісім шеңберінде Тараптар келесі міндеттемелерді қабылдады:

1.1 өңірлік деңгейде әлеуметтік әріптестіктің тиімді қызметін қамтамасыз ету үшін жұмыскерлер мен жұмыс берушілердің мүдделерін келісу бойынша әлеуметтік әріптестік және әлеуметтік еңбек қатынастарын реттеу жөніндегі өңірлік үшжақты комиссияның *(бұдан әрі – өңірлік үшжақты комиссия)* рөлін күшейту жөніндегі бірлескен жұмыс бойынша.

Тараптар өңірлік үшжақты комиссияның отырыстарында тұрақты түрде бірлескен консультациялар мен келіссөздер жүргізуге, сондай-ақ оның еңбек қатынастарын реттеу мәселелері бойынша және еңбек қатынастарына тікелей қатысты басқа да мәселелерді, сонымен қатар

әлеуметтік – экономикалық қатынастар бойынша шешімдерін толық, уақтылы және сапалы орындауға міндеттеледі.

Өңірлік үшжақты комиссияның өзіне жүктелген міндеттерді орындау мақсатында қабылданған шешімдері әлеуметтік әріптестіктің барлық тараптары көрсетілген мерзімде міндетті түрде қарауға және орындауға тиіс;

1.2 барлық меншік нысанындағы кәсіпорындарда, ұйымдарда және мекемелерде ұжымдық шарттар жасасу міндеттілігін мойындай отырып, ұжымдық шарттар жасасуды қамтамасыз ету үшін қажетті шараларды қабылдай отырып, өңірде әлеуметтік әріптестік қағидаттарын қолдануды кеңейту бойынша;

1.3 облыстағы кәсіпорындар мен ұйымдар үшін әлеуметтік әріптестік шарттары мен ұжымдық шарттардың міндеттемелерін орындауға жәрдемдесу;

1.4 Ақтөбе облыста ұжымдық шарттардың жасалуын бақылау және еңбек ұжымдарының конференциялары мен жиналыстарында олардың орындалуы туралы жыл сайынғы есеп беру;

1.5 мемлекеттік биліктің барлық деңгейінде өңірде әлеуметтік әріптестік пен диалогты дамытуға бағытталған бірлескен іс-шаралар өткізу;

1.6 Келісімдер мен ұжымдық шарттарды қайтадан жасасу (жасау) кезінде, кәсіпорын тұрақты жұмыс істеген жағдайда, қызметкерлердің жалақысының деңгейіне, әлеуметтік жеңілдіктеріне және кепілдіктеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізу кезінде қайтадан жасасу (жасау) сәтіндегі келісімдер мен ұжымдық шарттармен, оларға өзгерістер мен толықтырулар енгізумен салыстырғанда төмендетілмейді.

1.7 Қызметкерлердің ақшалай кірістерінің сатып алу қабілетін қолдау мақсатында жыл сайын кәсіпорын тұрақты жұмыс істеген жағдайда, бірінші тоқсаннан кешіктірмей Қазақстан Республикасының уәкілетті мемлекеттік органы ағымдағы жыл үшін айқындаған инфляция деңгейінен төмен емес мөлшерде жалақыны индекстеуді жүргізу.

1.8 өңірдің өндірістік кәсіпорындарында (жер қойнауын пайдаланушылар) теолог-мамандардың жұмысын ұйымдастыру. Заңнама шеңберінде қызметкерлердің өкілдеріне (кәсіподақтар) теолог-мамандардың жұмысына жәрдем көрсетіледі.

2. БАҒДАРЛАМАЛЫҚ ЖӘНЕ СТРАТЕГИЯЛЫҚ ҚҰЖАТТАР

Өңірлік келісім шеңберінде Тараптар аймақтың бағдарламалық және стратегиялық құжаттарын қарау бойынша міндеттемелер алды:

2.1 өңірдегі кәсіпкерлік ахуалды жақсартуға, өңірлерді орнықты дамытуға бағытталған стратегиялық құжаттарда белгіленген экономика салаларындағы негізгі реформаларды іске асыруда бірлескен күш-жігерді біріктіру бойынша;

2.2 жұмыс берушілер мен кәсіподақтар өкілдерінің әлеуметтік, еңбек және басқа да байланысты қатынастарды қозғайтын өңірдің стратегиялық және бағдарламалық құжаттарын іске асырудың тиімділігін, нормативтік және нақты әсерін дайындауға, сараптауға, іске асыруға және бағалауға қатысуына ықпал ету.

Тараптар әлеуметтік әріптестік жөніндегі өңірлік үшжақты комиссияның қарауына өз ұсыныстарын шығара отырып, өңірдің әлеуметтік-экономикалық дамуының бағдарламалық және стратегиялық жоспарларын/құжаттарын әзірлеуге қатысуға келісті.

Тараптар сондай-ақ өңірдің әлеуметтік-экономикалық дамуының стратегиялық және бағдарламалық құжаттарын іске асыруды талдауға қатысады, қажет болған жағдайда тиісті құжаттарды нақтылау жөнінде ұсыныстар береді (*өңір халқының жұмыспен қамтылуын және табысын қалпына келтіруді, экономиканың өсуін және өңір экономикасындағы ұзақ мерзімді құрылымдық өзгерістерді, өңірдің бағдарламалық және стратегиялық құжаттарын, жергілікті атқарушы орган қызметінің негізгі бағыттарын, жергілікті атқарушы билік органдары қызметінің жоспарларын және басқа да құжаттарды қоса алғанда*);

2.3 Стратегиялық жоспарлау құжаттарын ескере отырып, өңірдің әлеуметтік-экономикалық дамуының орта мерзімді және ұзақ мерзімді болжамының негізгі параметрлерін қарауға қатысу бойынша;

2.4 өңірді дамытудың мемлекеттік бағдарламасын іске асыру бойынша бірлескен іс-қимылдарды жүзеге асыру бойынша;

2.5 әкімдік күштерімен мүмкіндігі шектеулі жандардың өмір сүру сапасын жақсарту, олардың әлеуметтік қолдауын күшейту және олардың қоғамға кірігуі үшін жағдай жасау бойынша пәрменді шараларды іске асыруға жәрдемдесу бойынша.

3.ӨҢІРДЕГІ ЕҢБЕК НАРЫҒЫ ЖӘНЕ ХАЛЫҚТЫ ЖҰМЫСПЕН ҚАМТУ

Өңірлік келісім шеңберінде өңірде халықты жұмыспен қамтуды қамтамасыз ету және жұмыссыздықты азайту үшін Тараптар келесі міндеттемелерді қабылдады:

3.1 сапалы жұмыс орындары үшін жағдай жасау және жұмыссыздарды жұмысқа орналастыру мүмкіндіктерін кеңейту, инклюзивті еңбек нарығын құру. Жұмыс берушілер бос орындар болған жағдайда ақпараттық деректер банкі құру үшін қалалар мен аудандардың жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар бөлімдеріне кадр қажеттілігі туралы мәліметтерді беруге міндеттеледі;

3.2 мамандықтар бойынша облыс экономикасының кадрларға жылдық болжамды сұранысын анықтау; кәсіптік бағдар беру жүйесін дамыту; ішкі оқытуды дамыту, тәлімгерлік институтын дамыту және танымал ету;

3.3 жұмыс күшінің ұтқырлығын және көші-қонын ынталандыру, еңбек қатынастарын ресімдеу және стандартты емес жұмыспен

қамтудың барлық түрлері бойынша әлеуметтік кепілдіктерді кеңейту; жұмыс берушілердің шетелдік жұмыс күшін заңсыз тарту жағдайларына жол бермеу, еңбек жағдайларын сақтамау фактілерін, біліктілігі бірдей жұмыс үшін жалақыдағы диспропорцияларды болдырмау;

3.4 «Еңбек жолы» республикалық байқауын өткізуді қоса алғанда, бұқаралық ақпарат құралдарын және заманауи ақпараттық технологияларды пайдалана отырып, ақпараттық PR-науқандар арқылы көгілдір кәсіптердің беделін арттыру.

3.5 еңбек шарттарын электронды форматқа көшіруге жәрдемдесу;

3.6 қаржылық, экономикалық және басқа да дағдарыстардың салдарымен байланысты төтенше жағдайларды қоспағанда, жұмысшылардың жаппай жұмыстан босатылуын болдырмау (жұмысшылардың жалпы санының 10%-дан астамы).

Жұмысшыларды жаппай босату қаупі төнген жағдайда (жұмыс істейтіндер санының 10% - дан астамы) халықты жұмыспен қамту мәселелері жөніндегі аумақтық уәкілетті мемлекеттік органды, еңбек инспекциясы жөніндегі жергілікті органды және кәсіподақты хабардар етсін.

Өзара консультациялар негізінде тараптар қалалар мен аудандардың әкімдіктерімен бірлесіп қаржыландыру көздерін айқындай отырып, қысқартылатын жұмыскерлерді қайта даярлау және оларды одан әрі жұмысқа орналастыру жөніндегі шұғыл іс-шаралар бағдарламасын әзірлейтін болады;

3.7 облыстың барлық деңгейдегі оқу орындарының (жоғары оқу орындарының, колледждердің) студенттердің практикалық сабақтары туралы келісімдер жасасуына ықпал ету;

3.8 жастар арасындағы жұмыссыздықты азайтуға, оның ішінде «Жастар тәжірибесі» бағдарламасы аясында шағын және орта бизнесте уақытша жұмыспен қамтуға жәрдемдесуге ерекше көңіл бөлу туралы;

3.9 жыл сайын облыста жұмыспен қамтуды арттыру және жұмыссыздықты азайту бағдарламаларын әзірлеу.

4. ӘЛЕУМЕТТІК-ЕҢБЕК ДАУЛАР, ҚАҚТЫҒЫСТАР ЖӘНЕ ЕРЕУІЛДЕР

Еңбек дауларын реттеу, әлеуметтік-еңбек жанжалдары мен ереуілдердің алдын алу және алдын алу үшін Өңірлік Келісім шеңберінде Тараптар өзіне мынадай міндеттемелерді қабылдады:

4.1. еңбек даулары мен жанжалдарын шешуге жәрдемдесу, ұжымдық-шарттық реттеу практикасын дамыту және өңірлік үшжақты комиссиялардың отырыстарында кәсіпорындардың проблемалық мәселелерін қарау бойынша.

Жұмыс берушілердің бірлестіктері (*қауымдастықтары, одақтары*) және кәсіподақтар әлеуметтік әріптестік тетіктері арқылы өз мүшелерінің құқықтары мен мүдделерін білдіреді.

Тараптар еңбек қатынастары саласындағы жағдайды талдауға және бақылауға, түйткілді мәселелерді шешуде келісілген ұстанымды әзірлеуге, мемлекеттік органдардың қатысуымен өңірлік үшжақты комиссиялардың отырыстарында атқарылған жұмыстардың нәтижелерін жүйелі түрде қарауға бірлесіп қатысуға келісті.

Жанжал туындаған жағдайда Тараптар наразылық болған жерге дереу баруды ұйымдастырады, себептерін анықтайды, жанжалды шешу жолдарын анықтайды, ұжымда түсіндіру жұмыстарын жүргізеді.

4.2 еңбек даулары мен жанжалдарын шешудің, әлеуметтік-еңбек саласындағы ұжымдық-шарттық реттеудің қолданыстағы тәртібін жетілдіру бойынша;

4.3 жұмыскерлер, жұмыс берушілер үшін еңбек заңнамасының негіздерін түсіндіру, келіссөздер жүргізу дағдыларын дамыту және еңбек жанжалдарында, қауіпсіз еңбек мәселелері бойынша, оның ішінде жанжал туғызу ықтималдығы жоғары кәсіпорындар ұжымдарында консенсусқа қол жеткізу бойынша бірлескен семинарлар мен тренингтер өткізу бойынша;

4.4 ұжымдық еңбек дауларының алдын алу және шешу мәселелері жөніндегі кеңесті (*бұдан әрі - Кеңес*) тепе-тең негізде қалыптастыру бойынша.

Кеңестің саны мен құрамын әлеуметтік әріптестік тараптарының ұсыныстары бойынша әлеуметтік әріптестік жөніндегі өңірлік үшжақты комиссия айқындайды және өңірлік үшжақты комиссияның отырысында Тараптар қабылдайтын Кеңестің қызметі туралы Ережеде көрсетіледі

4.5 Еңбек кодексінің 52-бабы 1-тармағының 2) тармақшасы 3) тармақшасы және 58-бабы 1-тармағының 2) тармақшасы бойынша жұмыс берушінің бастамасы бойынша кәсіподақ мүшесі болып табылатын қызметкер жұмыстан шығарылған кезде кәсіподақ органының (*жұмыс берушілер, кәсіподақтар*) пікірі мен келісімін есепке алу бойынша;

4.6 жұмыс беруші ұйымның экономикалық дәрменсіздігі (банкроттығы) жағдайында қызметкерлердің материалдық құқықтарын қорғау жөніндегі шаралар туралы консультациялар өткізу бойынша;

4.7 2030 жылға дейін Қазақстан Республикасында отбасылық және гендерлік саясат тұжырымдамасын іске асыруға жәрдемдесу, әлеуметтік-еңбек қатынастары саласындағы гендерлік проблемаларды шешуге, оның ішінде кәсіпорын басшыларын гендерлік саясат және кемсітушілікке қарсы шаралар мәселелері бойынша оқытуды ұйымдастыру, сондай-ақ балалар еңбегінің ең нашар нысандарын жою арқылы жәрдемдесу бойынша;

4.8 еңбек жағдайлары мен еңбекті қорғау мониторингі жүйесін дамыту бойынша, оның ішінде өңірлік үшжақты комиссия отырыстарында өңірдегі еңбек қауіпсіздігі мен еңбекті қорғаудың, өндірістік жарақаттанудың, кәсіптік сырқаттанушылықтың жай-күйі туралы ақпаратты қарау бойынша.

5. КЕЛІСІМНІҢ ОРЫНДАЛУЫН БАҚЫЛАУ ТӘРТІБІ

5.1 Әкімдік уәкілетті құрылымдық бөлімше атынан өзінің ресми сайтында «Әлеуметтік әріптестік» бөлімінде әлеуметтік әріптестікке байланысты барлық құжаттарды, оның ішінде өңірлік келісімді, оны іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспарын, ол бойынша мерзімді есептілікті (*жылына кемінде 2 рет*) орналастыруды қамтамасыз етеді; Ереже, оның отырыстарының барлық хаттамалары.

5.2 Тараптар осы өңірлік келісімге қол қойылған күннен бастап бір ай мерзімде өзіне қабылданған міндеттемелерді орындау жөніндегі шаралар кешенін әзірлеуге және нақты мерзімдерді және орындауға жауапты тараптарды көрсете отырып, өңірлік келісімді іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспарының жобасын қалыптастыру және оны өңірлік үшжақты комиссияда одан әрі қарау және бекіту үшін Ақтөбе облысының әкімдігіне жіберуге міндетті.

5.3 Өңірлік келісімді іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспарының орындалуын бақылау және мониторингілеу Ережеде айқындалған тәртіппен жүзеге асырылады.

Өңірлік келісімді іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспарының орындалуын бақылау және мониторингілеу қорытындылары бойынша өңірлік үшжақты комиссия Тараптардың орындауына міндетті шешімдер қабылдайды. Өңірлік үшжақты комиссияның шешімдері осы өңірлік келісімді іске асыру нысаны болып табылады.

5.4 Тараптар өздерінің ресми интернет-ресурстарында Өңірлік келісімді іске асыру, өңірлік үшжақты комиссияның қызметі, әлеуметтік әріптестікті және әлеуметтік-еңбек қатынастарын дамыту мәселелеріне арналған материалдарды тұрақты жариялауды жүзеге асырады.

5.5 Өңірлік үшжақты комиссияның жұмыс тобы өңірлік Келісімнің орындалу барысы туралы ақпарат дайындайды. Өңірлік үшжақты комиссия жыл сайын өңірлік Келісім ережелерінің орындалу барысын қарайды.

5.6 Өңірлік үшжақты комиссияның қызметін және өңірлік Келісімнің іске асырылу барысын жария ету мақсатында Тараптар әлеуметтік әріптестікті дамытуға және өңірдегі әлеуметтік-еңбек қатынастары проблемаларына арналған материалдарды бұқаралық ақпарат құралдарында тұрақты жариялауды қамтамасыз етеді.

6. ӨЗГЕРІСТЕР МЕН ТОЛЫҚТЫРУЛАР ЕНГІЗУ ТӘРТІБІ

6.1. Тараптар барлық тараптардың өзара келісімі бойынша қабылданатын, Өңірлік Келісімнің ажырамас бөлігі болып табылатын жекелеген қосымша келісімдермен ресімделетін және оларға қол қойылған күннен бастап күшіне енетін осы өңірлік келісімге өзгерістер және (немесе) толықтырулар енгізуге бастамашылық жасауға құқылы.

Өзгерістер мен толықтырулар жеке хаттамалармен ресімделеді және оларға қол қойылған күннен бастап күшіне енеді.

6.2. Қазақстан Республикасының заңнамасы өзгерген және (немесе) өңірлік Келісімнің кез келген тарапының міндеттемелерін орындауға тікелей ықпал ететін өзге де мән-жайлар туындаған жағдайда, Тараптар оған өзгерістер және (немесе) толықтырулар енгізу туралы мәселені қарауға міндетті.

6.3. Өңірлік келісімге өзгерістер және (немесе) толықтырулар енгізу туралы қосымша келісімге қол қойылғаннан кейін ол жалпыға бірдей белгіленген тәртіппен өзгертілген редакциямен Өңірлік келісімнің мәтінімен бірге ресми жариялануға тиіс.

6.4. Өңірлік келісімді іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспары оларға қол қойылған күннен бастап бір ай мерзімде енгізілген өзгерістерге және (немесе) толықтыруларға сәйкес келтіріледі.

7. ТАРАПТАРДЫҢ ЖАУАПКЕРШІЛІГІ

7.1. Тараптар Өңірлік келісім бойынша өз міндеттемелерін орындауға, сондай-ақ Өңірлік келісімнің орындалуын бақылау үшін қажетті ақпаратты ұсынуға, осы келіссөздерді жүргізу мерзіміне сәйкес Келісімге өзгерістер немесе толықтырулар енгізу жөніндегі келіссөздерге қатысуға, сондай-ақ Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Тараптар айқындайтын мерзімдерде үшжақты комиссияның өңірлік жұмысын қамтамасыз етуге жауапты.

7.2. Тараптар бір-бірінің қызметіне заңсыз араласуға, сондай-ақ кәсіподақтар мен олардың бірлестіктерін (қауымдастықтарын, одақтарын), жұмыс берушілер бірлестіктерін (қауымдастықтарын, одақтарын) қалыптастыру, олардың жұмыс істеуі мен қызметі үшін кедергі жасауға және (немесе) шектеу жағдайларын жасауға жол бермейді.

7.3. Өңірлік келісімде Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес ұғымдар пайдаланылады.

7.4. Өңірлік келісім мемлекеттік органдарға, меншік нысанына қарамастан жұмыс берушілерге, облыста тиісті түрде уәкілеттік берілген қызметкерлерге және олардың өкілдеріне қолданылады.

7.5. «Ақтөбе облысының еңбек инспекциясы жөніндегі басқармасы» ММ жұмыс органы (үйлестіруші) болып табылады.

7.6. Өңірлік Келісім оған қол қойылған сәттен бастап күшіне енеді және келесі кезеңге Өңірлік Келісім күшіне енгенге дейін қолданылады.

7.7. Өңірлік келісім Ақтөбе қаласында «__»_____ 20__ жылы Тараптардың әрқайсысы үшін бірдей заңды күші бар мемлекеттік және орыс тілдерінде екі данада жасалды. Қол қоюға қатысушылардың әрқайсысында Келісімнің бір данасы болады.

Осы Өңірлік келісімге қол қойды:

Жергілікті атқарушы органнан:

Ақтөбе облысы
әкімінің орынбасары

Ғ. А. Елеуов

Жұмыс берушілердің өкілетті өкілдерінен:

«Қазақстан базарының, сауда
кәсіпорындарының және қызметтер
саласының қауымдастығы»
Ақтөбе филиалының директоры,
комиссияның тең төрағасы

Д. А. Довматенко

«Кәсіпкерлердің құқықтарын қорғау
қауымдастығы» ЗТБ төрағасы,
комиссия мүшесі

Т. А. Хамитов

Кәсіптік одақтардың аумақтық бірлестіктерінен:

«Ақтөбе облысының Кәсіподақ
орталығы» АҚБ төрағасы,
комиссияның тең төрағасы

А. А. Әмірғалиев

«АМАНАТ» Қазақстанның кәсіподақтар
достастығы» Республикалық кәсіподақтар
қауымдастығының АҚБ – Ақтөбе облысы
бойынша филиалының төрағасы,
комиссия мүшесі

А. С. Нурпеисов